

राज सागर

वस्तुगत प्रश्नोत्तर

१. नेपाल राष्ट्र बैडकद्वारा आ.व. २०७८/७९ को मौद्रिक नीति कहिले सार्वजनिक गरियो ?
वि.सं. २०७८ साउन २९

- गभर्नर महाप्रसाद अधिकारीद्वारा भर्चुअल रूपमा सार्वजनिक गरिएको नीतिमा मुदास्फीति औसत ६.५ प्रतिशतमि त्र सीमित राख्ने लक्ष्य लिइएको,

- मौद्रिक नीतिमा कोभिड प्रभावित याकेजको निरन्तरता, आगामी दुई वर्षसम्म मर्जरमा जाने बैडकहरूले सहुलियत पाउने,

- मौद्रिक नीतिले विकास बैडक र फाइनान्स कम्पनीको अस्तित्व बचाउन वाणिज्य बैडकमा गाभिने नीतिलाई निरुत्साहित गरेको,

- विस्तृत मुद्रा प्रदायको विस्तार १८ प्रतिशत र निजी क्षेत्रफलको कर्जा विस्तार १९ प्रतिशत हुने,

- सहवित्तीयकरण कर्जाको सीमा एक अर्बाचाट दुई अर्ब पुऱ्याङ्गने, स्थानीय तहमा कर्तीमा एक शास्त्रा र एक एटीएम अपांडगमैत्री बनाउनुपर्ने,

- वाणिज्य बैडक, विकास बैडक र वित्त कम्पनीहरूको दोहोरो लगानी (क्रस होल्डिङ) भएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू २०७९ असार मसान्तमित्र मर्जरमा जानुपर्ने,

- मौद्रिक नीतिमा केन्द्रीय बैडक विद्युतीय मुद्रा (सेन्ट्रल बैडक डिजिटल करेन्सी-सीबीडीसी)को सम्भाव्यता अन्यथन गरिने उल्लेख।

२. सन् २०२१ मा सम्पन्न ३२औं गृष्मकालीन ओलम्पिक खेलकुद प्रतियोगितामा प्रथम, द्वितीय र तृतीय स्थान हासिल गर्ने राष्ट्र कुन कुन हुन् ?
क्रमशः अमेरिका, चीन र जापान

- अमेरिका ३९ स्वर्ण, ४१ रजत र ३३ कांस्य गरी ११३ पदक, चीन ३८ स्वर्ण, ३२ रजत र १९ कांस्य गरी ८८ पदक र जापान २७ स्वर्ण, १४ रजत र १७ कांस्य गरी ५८ पदक प्राप्त गर्न सफल भएका ।

- प्रतियोगितामा तेस्रोदेखि दर्साँ स्थानसम्म रहन सफल भएका राष्ट्र क्रमशः बेलायत, रूस, अस्ट्रेलिया, डार्ली, जर्मनी, नेदरल्यान्ड र फ्रान्स रहेका ।

- यस खेलकुद प्रतियोगितामा ३३ खेल समावेश गरिएको ।

३. सरकारले वीर योद्धा भक्ति थापालाई राष्ट्रिय विभूति घोषणा कहिले गरेको हो ?
वि.सं. २०७८ असार १४

- उनलाई राष्ट्रिय विभूति घोषणा गरिएसँगै नेपालमा राष्ट्रिय विभूतिको सङ्गरूपा १७ पुऱ्योको ।

- देउथलको युद्धमा ७३ वर्षको उमेरमा थापाले वीरगति प्राप्त गरेका ।

४. राष्ट्रिय खाद्य बैडको उद्घाटन कहिले गरियो ?
वि.सं. २०७८ वैशाख २

- (नयाँवानेश्वरमा प्रधान कार्यालय रहेको राष्ट्रिय खाद्य बैडकको नारा 'पोषिलो आहारका लागि दिगो कृषि' रहेको ।)

५. पशुपतिमा 'क्युआर कोड' प्रणालीमार्फत भेटी चढाउन सकिने कार्यको सुरुवात कहिले भएको हो ?
वि.सं. २०७७ फागुन १४

- (मोबाइलको प्रयोग गरी अनलाइन पै-सिस्टमबाट पशुपति क्षेत्र विकास कोपको खातामा भेटी चढाउन सकिने ।)

६. देशभर एकैपटक १६५ वटा सडकको शिलान्यास कहिले गरिएको हो ?
वि.सं. २०७७ चैत २१

७. नेपालमा कोरोनाविरुद्धको खोप अभियानको शुभारम्भ कहिले भएको हो ?
वि.सं. २०७७ माघ १४

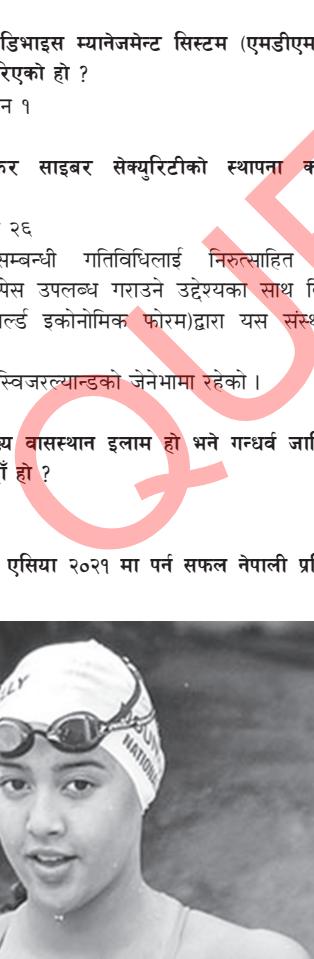
८. नेपालमा मोबाइल डिभाइस म्यानेजमेन्ट सिस्टम (एमडीएमएस) कहिले देखि लागू गरिएको हो ?
वि.सं. २०७८ साउन १

९. ग्लोबल सेन्टर फर साइबर सेक्युरिटीको स्थापना कहिले गरिएको हो ?
सन् २०१८ जनवरी २६

- साडबर अपाराधीसम्बन्धी गतिविधिलाई निरुत्साहित गरी सुरक्षित साडबर स्पेस उपलब्ध गराउने उद्देश्यका साथ विश्व आर्थिक मञ्च (वर्ल्ड इकोनोमिक फोरम)द्वारा यस संस्थाको स्थापना गरिएको ।

- यसको मुख्यालय स्विजरल्यान्डको जेनेवामा रहेको ।

१०. लेप्चा जातिको मुख्य वासस्थान इलाम हो भने गन्धर्व जातिको मुख्य वासस्थान कहाँ हो ?
बाटुलेखोर, कास्की

११. फोबर्स अन्डर थर्टी एसिया २०२१ मा पर्न सफल नेपाली प्रतिभा को हुन् ?

१२. भैयोलिक खोजकर्ता क्रिस्टोफर कोलम्बस र भास्को डि गामाले प्रयोग गरेको नक्साको निर्माण गर्ने व्यक्ति को हुन् ?
मुहम्मद अल-इदिसी

१३. अन्तर्राष्ट्रिय बन दिवस कहिले मनाइन्छ ?
मार्च २१

- (सन् २०२१ को नारा : फरेस्ट रेस्टोरेसन : ए पाथ दु रिकभरी एन्ड बेल विड)

१४. जी-सेभेन राष्ट्रहरूको ४७औं सम्मेलन कहिले सम्पन्न भएको हो ?
सन् २०२१ जुन ११-१३

१५. तेक्वान्दोका तीनै विधा (गेरोगी, पुम्से र पारा)मा अन्तर्राष्ट्रिय निर्णायक बन्न सफल नेपाली को हुन् ?
अशोक खड्का

१६. लामो समयदेखि द्वन्द्वको चपेटामा परेको सुडानमा सरकारी पक्ष र विपक्षी दल (सुडान पिल्स लिबरेसन मुझमेन्ट-एसपीएलएम) बीच शान्ति समझौताको खाकामा कहिले हस्ताक्षर भएको हो ?
सन् २०२० जनवरी २४

- सम्झौतामा सुरक्षा र शासन प्रणालीका विषय समावेश गरिएको ।

- विपक्षी दल एसपीएलएम दक्षिणी क्षेत्रले ब्लू नाइल क्षेत्रमा सशस्त्र विद्रोहको नेतृत्व गरेको । सो समूह दक्षिण सुडानको सीमा क्षेत्रमा सन् २०११ देखि स्किय रहेको ।

१७. एक बडा, एक कालोपत्रे सडकको योजना त्याउने स्थानीय तह कुन हो ?
फुडलिङ न.पा., ताप्लेजुड

१८. एसियाको नोबल पुरस्कार भनी चिनिने रेमन म्यागासेसे पुरस्कार कहिले देखि प्रदान गर्न थालिएको हो ?
सन् १९५८

- हाससम्म यो पुरस्कार प्राप्त गर्ने नेपाली
१. महेशचन्द्र रेण्यो सन् १९९७
२. भारतदत कोडराला सन् २००२
३. डा. सन्दुक रुहत सन् २००६
४. महावीर पुन सन् २००७
५. शक्ति समूह सन् २०१३

१९. इन्टरपोलको सदस्यता नेपालले कहिले प्राप्त गरेको हो ?
सन् १९६७ सेप्टेम्बर २७

- सन् १९२३ सेप्टेम्बरमा स्थापित यो संस्थाको प्रधान कार्यालय फ्रान्सको लियोनमा रहेको ।

- यस सङ्गठनको आधिकारिक भाषा चारबटा- अङ्ग्रेजी, फ्रेन्च, स्पेनिस र अरेबिक रहेका ।

- यस सङ्गठनको नारा Connecting Police For the safer world रहेको ।

- इन्टरपोलले आठ प्रकारका नोटिस जारी गर्ने ।

- यसको सदस्य सङ्गरूपा १९४ रहेको ।

२०. कोसी सम्झौता वि.सं. २०११ वैशाख १२ मा भएको थियो भने गण्डक सम्झौता कहिले भएको थियो ?
वि.सं. २०१६ माइसिर १९

२१. इन्टरपोलको सदस्यता नेपालले कहिले प्राप्त गरेको हो ?
सन् १९६७ सेप्टेम्बर २७

- सन् १९२३ सेप्टेम्बरमा स्थापित यो संस्थाको प्रधान कार्यालय फ्रान्सको लियोनमा रहेको ।

- यस सङ्गठनको आधिकारिक भाषा चारबटा- अङ्ग्रेजी, फ्रेन्च, स्पेनिस र अरेबिक रहेका ।

- यस सङ्गठनको नारा Connecting Police For the safer world रहेको ।

- इन्टरपोलले आठ प्रकारका नोटिस जारी गर्ने ।

२२. क्षेत्रफलका हिसाबले सबैभन्दा ठूलो उपमहानगरपालिका धोराही (दाढ) हो भने सबैभन्दा सानो उपमहानगरपालिका कुन हो ?
नेपालगञ्ज, बाँके

- जनसङ्गरूप्याका आधारमा सबैभन्दा ठूलो उपमहानगरपालिका : जनकपुर ।

- सबैभन्दा बढी बडा सङ्गरूप्या भएको उपमहानगरपालिका : कलैया (बारा, २७ बडा) ।

२३. कोसी सम्झौता वि.सं. २०११ वैशाख १२ मा भएको थियो भने गण्डक सम्झौता कहिले भएको थियो ?
वि.सं. २०१६ माइसिर १९

२४. अमेरिकी राष्ट्रपति जो बाइडेनलेक्यानिस्तानमा रहेको अमेरिकी सेना सन् २०२१ मे १ बाट फिर्ता गर्ने घोषणा कहिले गरेका हुन् ?
सन् २०२१ अप्रिल १४

२५. गहना सङ्ग्रहालय भद्रकाली (काठमाडौं)मा रहेको छ भने बागमती सङ्घर्षा सङ्ग्रहालय कहाँ रहेको छ ?
गुह्येश्वरी (काठमाडौं)

२६. नापी विभागद्वारा धरातलीय स्वरूपबाटे जानकारी हासिल गर्नका लागि लाइडर सर्भेको सुरुवात कहिले गरिएको हो ?
वि.सं. २०७८ वैशाख २१

२७. अन्तर्राष्ट्रिय हवाई परिवहन विषयक नियमहरू एकीकरण गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था भएको महासन्धि 'मन्ट्रियल महासन्धि, १९९९' नेपालको संसदबाट कहिले पारित गरिएको हो ?
वि.सं. २०७५ भदौ ७

- उक्त महासन्धि पारित भएसँगै नेपाल यस महासन्धिको पक्ष राष्ट्र बनेको ।

- महासन्धि पारित भएको जानकारीसहित अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन सङ्गठन (आइकोओ)मा दर्ता गराएको ६० दिनपछि यो महासन्धि कार्यान्वयनमा आउने प्रावधान ।

- यस महासन्धिको पक्षराष्ट्र भएसँगै अब नेपाली हवाई यात्रुले पनि अन्तर्राष्ट्रिय उड्डयनका क्रममा हुनसक्ने विभिन्न घटनामा विदेशी यात्रुसरह बीमा सुविधा पाउने भएका । अब अन्तर्राष्ट्रिय वायुसेवामार्फत यात्रा गर्दा यात्रुको ज्यानमा क्षति भए करिब पैने दुई करोड रुपियाँ क्षतिपूर्ति प्राप्त हुने ।

- यसअघि नेपाल 'वार्सा महासन्धि १९२९' र सोको हेग प्रोटोकल १९५५ को मात्र पक्षराष्ट्र रहेको । सो अनुसार हवाई दुर्घटनामा ज्यान गुमाउने नेपालीले केवल २० हजार अमेरिकी डलर मात्र पाउने गरेका ।

२८. संयुक्त अरब इमिरेट्स (युएई)ले देश विकासका लागि योगदान गर्न सक्ने विदेशी नागरिकलाई नागरिकता दिन सक्ने घोषणा कहिले गरेको हो ?
सन् २०२१ जनवरी ३०

गौरिका सिंह (पौडी खेलाडी)

१२. नास्टद्वारा विज्ञान प्रविधिको विकास गर्ने उद्देश्यका साथ युवा वैज्ञानिक फोरम (वाईएसएफएन)को उद्घाटन कहिले गरिएको हो ?

३. वि.सं. २०७७ असोज ९

१३. इजरायल र युएईबीच शान्ति सम्झौता कहिले भएको हो ?

३०. तरार, भै, उपग्रह, शशुग्रह, उल्का, पुच्छितारालगायतका खगोलीय पिण्डहरू एवं ध्रुक्कण र ग्यासीय पदार्थको अति विशाल समूहलाई के भनिन्छ ?

४. तारापुऱ्ज
- (सोयमण्डलमा रहेको तारापुऱ्जलाई आकाशगड्गा तारापुऱ्ज भनिन्छ, जुन कमानी आकारको छ ।) ■

प्रस्तावकर्ता : टड़क के सी

विषयगत प्रश्नोत्तर

लैड्गिक उत्तरदायित्वपूर्ण बजेट

१. लैंडगिक उत्तरदायी बजेट भेनको के हो ? यसले महिलालाई कसरी सशक्तीकरण गर्दछ ? उल्लेख गर्नुहोस् ।

महिला र पुरुषबीच समानता कायम गर्नका लागि सार्वजनिक साधन स्रोतको न्यायोचित विनियोजन गर्ने कार्यलाई लैंडगिक उत्तरदायी बजेट भएन्छ । यो महिलाका लागि छुट्टै बजेट होइन । यो यस्तो बजेट वा कार्यक्रम वा आयोजना हो, जसले आयोजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन तथा आयोजनाको प्रभाव मूल्याङ्कन सबै पक्षमा महिलाको सङ्घरूपात्मक र गुणात्मक सहभागिता गराई उनीहरूको जीवनमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन मद्दत गर्दछ । यो बजेट सन् १९८४ मा अस्ट्रेलियाबाट सुरु भएको हो । नेपालमा आ.व. २०६४/६५ देखि लैंडगिक बजेट लागू गरिएको हो ।

यसले महिला र पुरुषबीच समानता कायम गर्न सहयोग गर्न, सार्वजनिक स्रोतसाधन, सम्पत्तिको न्यायोचित वितरण गर्न, महिला र पुरुषका फरक-फरक आवश्यकता हुन्नेन, तिनलाई त्यसरी ऐ सम्बोधन गर्न मद्दत गर्दछ ।

● लैंडगिक उत्तरदायी बजेटले महिलालाई गर्ने सशक्तीकरण

आयोजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन तथा प्रभाव मूल्याङ्कनलागायतका सबै तहमा महिलाको सक्रिय र सार्थक सहभागिता गराएर यसले महिला सशक्तीकरण गर्दछ ।

● आयोजना तर्जुमा तह :

- महिला र पुरुषको समान सहभागिता गराएर,

- महिलाको गुणात्मक र सङ्घरूपात्मक रूपमा सहभागिता गराएर,

- महिलालाई फाइदा पुग्ने आयोजनाको प्राथमिकता गरेर,

- महिला रोजगारीमा अभिवृद्धि गर्ने आयोजना छनोट गरेर,

● आयोजना कार्यान्वयन तह :

- आयोजना कार्यान्वयनको नेतृत्व महिलालाई प्रदान गरेर,

- महिलाको सामूहिक सहभागितामा आयोजना कार्यान्वयन गरेर,

- महिलाको क्षमता अभिवृद्धि गरेर,

- महिलाको रोजगार तथा आय अभिवृद्धि गरेर,

- आयमा महिलाको नियन्त्रण हुने वातावरण निर्माण गरेर,

- कार्यान्वयन तहमा आउने बाधा, अवरोध हटाउने कार्यमा महिलालाई सलग्न गराएर,

- आयोजनाको आय र व्ययको खर्च, लेखाङ्कन, प्रतिवेदन गर्ने कार्य महिलालाई जिम्मेवारी दिएर,

● आयोजना अनुगमन र मूल्याङ्कन तह :

- महिलाको सहभागितामा अनुगमन र मूल्याङ्कन गराएर,

- अनुगमन र मूल्याङ्कनका लागि महिलाले छनोट गरेका सूचक प्रयोग गरेर,

- अनुगमन समितिमा महिलाको संलग्नता बढाएर,

- महिलाको अगुवाइमा आयोजनाको मर्मत सम्भार गरेर,

- आयोजनाबाट प्राप्त लाभको उपभोग शुल्क निर्धारण र असुलीमा महिलालाई नेतृत्व प्रदान गरेर,

- आयोजनाको प्रभाव मूल्याङ्कन तह :

- आयोजनाबाट प्राप्त लाभको बाँडफाँटा महिलाको हिस्सा बढिए गरेर,

- महिलाको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार ल्याएर,

- यसरी लैंडगिक उत्तरदायी बजेटले महिलालाई सशक्तीकरण गर्दछ ।

२. नेपालको राष्ट्रिय हितका आधारभूत विषय के के हुन् ? उल्लेख गर्नुहोस् ।

नेपालको संविधानको धारा ५ मा राष्ट्रिय हितको व्यवस्था गरी केही विषयहरू नेपालको राष्ट्रिय हितका रूपमा रहने व्यवस्था छ । संविधानले राष्ट्रियति प्रतिकूलका आचरण र कार्य सङ्घीय कानुवांशीजम दण्डनीय हुने व्यवस्थासमेत गरेको छ । संविधानले उजागर गरेका नेपालको राष्ट्रिय हितका आधारभूत विषय निम्न छन् :

- नेपालको स्वतन्त्रता,

- सार्वभौमिकता,

- भौगोलिक अखण्डता,

- राष्ट्रियता,

- स्वाधीनता,

- स्वाभिमान,

- नेपालीको हकहितको रक्षा,

- सिमानाको सुरक्षा,

- आर्थिक समून्नति र समृद्धि ।

३. नेपालको सरकारी लेखा प्रणालीका सबल र दुर्बल पक्षहरू के के हुन् ? नेपालको सरकारी निकायको आय र व्ययको व्यवस्थित अभिलेख र सोको यथार्थ प्रतिवेदन गर्न अवलम्बन गरिएको लेखा प्रणाली नयाँ सेस्ता प्रणाली हो । यो सेस्ता वि.सं. २०१९ देखि लागू भई आ.व. २०२४/२५ सम्म नेपालभर क्रमिक रूपमा लागू गरिएको थिए । केन्द्रीयस्तर र कार्य सञ्चालन गरी दुवै स्तरमा लागू गरिएको यो लेखा प्रणालीमा नगदमा लेखा राखिन्छ, यसमा बाँकी लेनदेनको हिसाब हुन्दैन । यो लेखा दोहोरो लेखा प्रणालीमा आधारित छ । विनियोजन, राजस्व, धरैटी, जिन्सी र आयोजनाको अलगअलग लेखा राखिए आएको यस लेखा प्रणालीका सबल र दुर्बल पक्षहरू निम्न छन् :

● सबल पक्षहरू

- दोहोरो लेखामा आधारित भएकाले बुटि एवं छलकपट नहुने, भएमा सजिलै पता लागाउन सकिने,

- नगदमा लेखा राखिने हुँदा सरल, स्पष्ट र पारदर्शी,

- लेखा राखन नियन्त्रणको व्यवस्था,

- आन्तरिक नियन्त्रणको बलियो व्यवस्था,

- सबै कार्यालयमा एकरूपता,

- लेखा परीक्षणको अनिवार्य व्यवस्था ।

● दुर्बल पक्षहरू

- नगदको मात्र लेखा राख्ना सरकारी कारोबारको यथार्थ अवस्था नदेखिनु,

- बढ्दो बेरुजु नियन्त्रण हुन नसक्नु,

- लेखा नतिजामूलक हुनुपर्नेमा प्रक्रियामूलक भएको,

- खर्च नियन्त्रण प्रभावकारी रूपमा गर्न नसकिएको,

- पारदर्शिताको पक्ष व्यवहारमा कमजोर रहेको ।

४. नेपालको पूर्वी क्षेत्रमा बढी वर्षा हुनुको कारण के हो ? उल्लेख गर्नुहोस् ।

नेपालमा वर्षा खासगरी मनसुनी वायुका कारण हुन्छ । यस्तो वायु गृष्ममा बड्गालको खाडीबाट सुरु भई नेपालको पूर्वी क्षेत्रबाट प्रवेश गर्दछ, नेपालका उच्च पहाडी पर्वतते यस्तो ओसिलो वायु छोक्रेर वर्षा गराउँछन्, पूर्वमा प्रवेश गरेको यो मनसुनी वायु नेपालको सुदूरपश्चिमी क्षेत्रमा उपुन करिब एक महिना लाग्दछ र यो मनसुनी वायु फर्की रूपमा पारिए यसले वर्षाको खाडीबाट सुरु हुन्छ, जसले गर्दा पूर्वमा सबभन्दा लामो र परिचममा सबभन्दा कम मनसुनी वायुको प्रभाव रहन्छ । त्यसैले नेपालको पूर्वी खण्डमा वर्षा बढी हुन्छ, पश्चिममा कम र उत्तरको हिमाल र हिमालपरिका जिल्ला मनाड, मुस्ताङमा अझै कम हुन्छ ।

५. नेपालको पूर्जीबजारको विकासमा संलग्न निकायहरू कुन कुन हुन् ? उल्लेख गर्दै तिनीहरूको भूमिका कस्तो हुनुपर्दछ ? चर्चा गर्नुहोस् ।

एक वर्षभन्दा बढी पूर्जीको माग र आपरिति हने बजार पूर्जीबजार

प्रस्तुतकर्ता : हेमचन्द्र शर्मा

प्रस्तुताकारा : हनमचन्द्र रामा